

प्रधानमंत्री मातृ वंदना या योजनेची राज्यात
अंमलबजावणी करण्याबाबत कार्यप्रणाली.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: मासका-२०१७/प्र.क्र.४९३/कुक्
नविन मंत्रालय १० वा मजला, गो.ते.रुग्णालय, संकुल इमारत
लो.टि.मार्ग, मुंबई - ४०० ००९
तारीख: ०८ डिसेंबर, २०१७

वाचा -

१) शासनाचा समक्रमांक दि.०८.१२.२०१७ चा शासन निर्णय

प्रस्तावना -

माता व बालकांचे आरोग्य सुधारण्याच्या दृष्टिने गर्भवती महिला व स्तनदा मातेला सकस आहार घेण्यास प्रोत्साहित करून त्यांच्या आरोग्यात सुधारणा व्हावी व जन्माला येणाऱ्या नवजात बालकांचेही आरोग्य सुधारावे आणि मातामृत्यू व बालमृत्यू दरात घट होऊन तो नियंत्रित रहावा यासाठी राज्य शासनाने संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये राज्यात प्रधानमंत्री मातृ वंदना योजनेची अंमलबजावणी करण्याचा निर्णय घेतला आहे. सदर योजनेच्या अंमलबजावणीची कार्यप्रणाली निश्चित करण्याची बाब शासन स्तरावर विचाराधीन होती. शासनाने सदर कार्यप्रणाली निर्धारित केली आहे.

शासन निर्णय-

राज्यातील प्रथमतः गर्भवती महिला व स्तनदा माता ज्यांची गर्भधारणा दिनांक ०१.०१.२०१७ रोजी अथवा तदनंतर झाली असेल व त्यांनी शासनाने अधिसूचित केलेल्या संस्थेत नोंदणी केली असेल अशाच पात्र महिलांना प्रधानमंत्री मातृ वंदना योजनेचा लाभ पहिल्या जिवीत अपत्यासाठी शासन निर्णय दिनांक ०८.१२.२०१७ अन्वये अनुज्ञेय करण्यात आला आहे.

अ.क्र.	लाभ द्यावयाचे टप्पे	लाभाचे निकष
१	१ ला हप्ता रु.१०००/-	मासीक पाळीच्या शेवटच्या तारखेपासून १५० दिवसात गर्भधारणा नोंदणी केल्यानंतर प्राप्त होईल.
२	२ रा हप्ता रु.२०००/-	किमान एकदा प्रसवपुर्व तपासणी केल्यास गर्भधारणेचे सहा महिने पूर्ण झाल्यानंतर दुसरा हप्ता लाभार्थीच्या खात्यात जमा केला जाईल.
३	३ रा हप्ता रु.२०००/-	प्रसुतीनंतर झालेल्या अपत्याची जन्मनोंदणी व बालकास बीसीजी, ओपीव्ही, डीपीटी आणि हिपॅटॅटीस बी वा त्या

		अनुषंगीक लसीकरणाचा पहिला खुराक दिल्यानंतर तिसरा हप्ता लाभार्थीच्या खात्यात जमा केला जाईल.
--	--	---

पात्र लाभार्थी महिलांनी सदर योजनेचा लाभ घेण्यासाठी शासनाने अधिसूचित केलेल्या संस्थेत नोंदणी करणे आवश्यक आहे. त्यासाठी सदर महिला व त्यांच्या पतीचे आधारक्रमांक, असल्यास भ्रमणध्वनी क्रमांक आणि आधारसंलग्न बँक अथवा पोस्ट खाते तसेच लेखी सहमती पत्र असणे आवश्यक आहे.

अ) ग्रामीण क्षेत्र :-

एएनएम पात्र लाभार्थींना विनाशुल्क विहित नमुना प्रपत्र १ अ चा अर्ज देवून परिपूर्ण अर्ज स्विकारेल व परिपूर्ण अर्ज प्राथमिक आरोग्य केंद्रमार्फत तालुका अधिकाऱ्याकडे सादर करेल. सदर अर्ज भरण्याची जबाबदारी एएनएम ची राहिल. प्राथमिक आरोग्य केंद्राचे वैद्यकीय अधिकारी अर्जातील माहिती तपासून तो अर्ज तालुका अधिकाऱ्याकडे जमा करतील. विहित संकेतस्थळावर तालुका अधिकाऱ्यामार्फत लाभार्थ्यांच्या अर्जाची माहिती भरण्यात येईल व राज्य स्तरावरून संगणक प्रणालीद्वारे थेट लाभ (DBT) अदा करण्यात येईल.

ब) नगरपालिका क्षेत्र :-

एएनएम पात्र लाभार्थींना विनाशुल्क विहित नमुना प्रपत्र १ अ चा अर्ज देवून परिपूर्ण अर्ज स्विकारेल व परिपूर्ण अर्ज हेल्थ पोस्ट वैद्यकीय अधिकाऱ्यामार्फत मुख्याधिकाऱ्याकडे पाठविण्यात येईल. हेल्थ पोस्ट वैद्यकीय अधिकारी अर्जातील माहिती तपासून तो अर्ज मुख्याधिकाऱ्याकडे सादर करेल. मुख्याधिकारी विहित संकेतस्थळावर लाभार्थ्यांच्या अर्जाची माहिती भरेल.

क) महानगरपालिका क्षेत्र :-

मुंबई तसेच इतर महानगरपालिका क्षेत्रात एएनएम पात्र लाभार्थींना विनाशुल्क विहित नमुना प्रपत्र १ अ चा अर्ज देवून परिपूर्ण अर्ज स्विकारेल व परिपूर्ण अर्ज हेल्थ पोस्ट वैद्यकीय अधिकाऱ्यामार्फत महानगरपालिकेने निर्धारित केलेल्या वैद्यकीय अधिकाऱ्याकडे पाठविण्यात येईल. संबंधित निर्धारित वैद्यकीय अधिकारी अर्जातील माहिती तपासून विहित संकेतस्थळावर लाभार्थ्यांच्या अर्जाची माहिती भरेल. यावर अतिरिक्त आयुक्त/सह आयुक्त यांचे सनियंत्रण राहिल.

लाभासाठी आवश्यक कागदपत्रे :-

- लाभाच्या पहिल्या टप्प्यासाठी तथा नोंदणीसाठी प्रपत्र-१ अ माता व बाल संरक्षण प्रमाणपत्र (MCP Card) व आधार संलग्न बँक/पोस्ट खात्याची माहिती देणे आवश्यक आहे.
- लाभाच्या दुसऱ्या टप्प्यासाठी प्रपत्र -१ ब माता व बाल संरक्षण प्रमाणपत्र (MCP Card) वर किमान एक प्रसुतीपूर्व तपासणी (ए.एन.सी.) ची नोंद असणे अनिवार्य आहे.

- लाभाच्या तिसऱ्या टप्प्यासाठी प्रपत्र -१ क जन्म नोंदणी प्रमाणपत्राची प्रत व बाळाला लसीकरणाचा पहिला खुराक दिल्याची नोंद असलेले माता व बाल संरक्षण प्रमाणपत्र (MCP Card)
- लाभार्थ्याचे बँक खाते आधार संलग्न नसल्यास ते आधार संलग्न करण्यासाठी प्रपत्र २ अ आणि पोस्ट खाते आधार संलग्न करण्यासाठी प्रपत्र २ ब चा वापर करावा.
- आधार संदर्भात नोंदणी / सुधारणा करण्यासाठी लाभार्थी प्रपत्र २ क चा वापर करेल.
- प्रस्तुत योजनेच्या नोंदणीबाबतच्या माहितीमध्ये (पत्ता/भ्रमणध्वनी क्रमांक/बँक खाते क्रमांक/नावात बदल/आधार क्रमांक) सुधारणा करण्यासाठी प्रपत्र ३ चा वापर करावा.

सदर प्रपत्रे अंगणवाडी सेवा / एएनएम तसेच आरोग्य संस्थेमध्ये विनाशुल्क प्राप्त होतील. तसेच लाभार्थीकडे आधार कार्ड/ बँक खाते/पोस्ट खाते नसल्यास सदर कार्ड व खाते काढण्यासाठी अंगणवाडी सेवा / एएनएम मदत करतील.

प्रधानमंत्री मातृवंदना योजनेची राज्यात अंमलबजावणी व त्यावर सनियंत्रण ठेवण्यासाठी राज्यस्तर, जिल्हास्तर तसेच तालुका स्तरावर सुकाणू व सनियंत्रण समित्या पुढीलप्रमाणे स्थापन करण्यात येत आहे.

राज्यस्तरीय सुकाणू व सनियंत्रण समिती

अ.क्र.	पदनाम	नियुक्तीचे स्वरूप
१.	अ.मु.स/प्र.स./सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग.	अध्यक्ष
२.	अ.मु.स/प्र.स./सचिव, महिला व बालविकास विभाग.	सदस्य
३.	प्र.स./सचिव, वित्त विभाग.	सदस्य
४.	प्र.स./सचिव, ग्रामविकास विभाग.	सदस्य
५.	प्र.स./सचिव, नियोजन विभाग.	सदस्य
६.	प्र.स./सचिव, स्वच्छता व पाणीपुरवठा विभाग.	सदस्य
७.	अध्यक्षांच्या सुचनेनुसार आवश्यक सदस्य	आमंत्रित सदस्य
८.	राज्य समन्वय अधिकारी, प्रधान मंत्री मातृवंदना योजना.	सदस्य सचिव

जिल्हास्तरीय सुकाणू व सनियंत्रण समिती

अ.क्र.	पदनाम	नियुक्तीचे स्वरूप
१.	जिल्हाधिकारी	अध्यक्ष
२.	आयुक्त, महानगरपालिका	सदस्य
३.	मुख्यकार्यकारी अधिकारी	सदस्य
४.	उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महिला व बाल कल्याण	सदस्य

५.	जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद	सदस्य
६.	जिल्हा शल्य चिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय	सदस्य सचिव
७.	मुख्य अधिकारी, नगरपालिका (सर्व)	सदस्य
८.	जिल्हा प्रशासन अधिकारी, नगरपालिका शाखा	सदस्य
९.	जिल्ह्यातील प्रमुख बँकचे व पोस्ट खात्याचे अधिकारी	सदस्य
१०.	जिल्ह्याचे UIDAI अधिकारी (Unique Identification Authority of India)	सदस्य

तालुकास्तरीय सुकाणू व सनियंत्रण समिती

अ.क्र.	पदनाम	नियुक्तीचे स्वरूप
१.	गट विकास अधिकारी	अध्यक्ष
२.	बालविकास प्रकल्प अधिकारी	सदस्य
३.	वैद्यकीय अधिक्षक, ग्रामीण रुग्णालय/उप जिल्हा रुग्णालय	सदस्य
४.	वैद्यकीय अधिकारी प्राथमिक आरोग्य केंद्र (संबंधित तालुक्याचे सर्व)	सदस्य
५.	तालुका आरोग्य अधिकारी	सदस्य सचिव

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०१७१२१११०२२२६८११७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(वर्षा मुं.भरोसे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे अप्पर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. मा.मंत्री (साआवि), मंत्रालय, मुंबई
३. मा.मंत्री, वित्त/नियोजन/महिला व बालविकास विभाग), मंत्रालय, मुंबई
४. मा.मंत्री (आदिवासी विकास विभाग/ग्रामविकास विभाग), मंत्रालय, मुंबई

५. मा.मंत्री (सामाजिक न्याय व विशेष सहाय विभाग), मंत्रालय, मुंबई
६. मा.राज्यमंत्री, (साआवि/वित्त/नियोजन/म. व बा.वि./ग्रा.वि/आ.वि. वि.), मंत्रालय, मुंबई
७. मा.अमुस/प्र.स./सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई.
८. महालेखापाल, महाराष्ट्र - १/२ (लेखापरीक्षा/(लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर
९. अधिदान व लेखा कोषागार, मुंबई.
१०. आयुक्त (कु.क.) तथा संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई
११. संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई
१२. अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा, कुटुंब कल्याण, पुणे
१३. निवासी लेखाधिकारी, मुंबई
१४. सचिव, आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्रालय, केंद्र शासन, निर्माण भवन, नवी, दिल्ली
१५. विभागीय संचालक (कु.क.), ८२/२, पर्वती, पहिला माळा, दर्पण बिल्डींग, सहकार नगर, पुणे
१६. आयुक्त, महानगरपालिका (सर्व)
१७. सह संचालक (अर्थ व प्रशासन), आरोग्य सेवा, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई
१८. उप संचालक, आरोग्य सेवा मंडळ (सर्व)
१९. जिल्हा शल्य चिकित्सक, सामान्य रुग्णालय (सर्व)
२०. जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
२१. वित्त विभाग (व्यय-१३) मंत्रालय, मुंबई
२२. निवडनस्ती (कु.क.)